

راهنمای واحد درسی جامعه‌شناسی سلامت در نیمسال اول

مدرس / مدرسین: دکتر جواد بابائی – دکتر رحیم خدایاری زرنق

پیش نیاز یا واحد همزمان:

تعداد واحد: ۲ نوع واحد: واحد نظری مقطع: دکتری تخصصی سیاست‌گذاری سلامت

تعداد جلسات: ۱۶ جلسه

مکان برگزاری جلسات حضوری: دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی – کلاس ۳۰۶

هدف کلی و معرفی واحد درسی:

امروزه بر همگان روشن شده است که سلامتی و بیماری تنها موضوعاتی زیست‌شناختی و تک‌علیتی نیستند. بلکه موضوعاتی پیچیده بوده و عوامل بسیار زیادی دست به دست هم می‌دهند تا سلامت تأمین شده، حفظ گردد و ارتقا یابد. در مقابل نیز عوامل زیادی در کنار هم قرار گرفته و یا با هم همراستا می‌شوند تا آنرا تهدید نمایند و بیماری ایجاد نمایند. بسیاری از این عوامل ریشه اجتماعی دارند. بنابراین از مدتها قبل دانشمندان در حوزه‌های مختلف دست به دست هم داده‌اند تا این عوامل را شناسایی و به رفع آنها کمک نمایند. از جمله این دسته از دانشمندان، متخصصین جامعه‌شناسی هستند. توزیع بیماری‌ها در میان انسان‌ها متفاوت بوده و شناخت و آگاهی نسبت به

بیماری در چارچوب الگوهای فرهنگی صورت می گیرد. به دلیل مداخله عوامل و شرایط اجتماعی در مسیر و جریان درمان، علوم اجتماعی با پزشکی و بهداشت و درمان مشارکت می یابند و پیدایش رشته جامعه شناسی پزشکی ضرورت می یابد.

جامعه شناسی سلامت (که به جامعه شناسی پزشکی و بهداشتی نیز معروف است)، از شاخه های نسبتاً جدید و تخصصی جامعه شناسی است، که در آن موضوعات مختلف مربوط به سلامت مثل تولد، حیات، بیماری، درمان، معلولیت مراقبتهای مرتبط از دیدگاه جامعه شناسی مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.

به عبارت واضح تر، جامعه شناسی پزشکی مطالعه و بررسی تأثیر و تأثرات بین جامعه و پدیده های اجتماعی از یک طرف و مسایل پزشکی و بهداشتی از طرف دیگر است. این تأثیر و تأثرات دربرگیرنده جهات مختلفی است؛ از جمله عوامل و پارامترهای اجتماعی مؤثر در ایجاد و شیوع بیماری ها، عوامل و فاکتورهای اجتماعی مؤثر در شناخت و درمان بیماری ها و تأثیرات اجتماعی ناشی از بیماری ها و درمان آن ها.

در سالهای اخیر این درس به اکثر رشته های دروس مربوط به حوزه سلامت به صورت دو واحدی و یا سه واحدی اضافه شده است تا ضمن آشناساختن دانشجویان با مفاهیم جامعه شناسی، توجه آنها را به تأثیر عوامل اجتماعی جلب نماید تا آنها به دیدی جامع تر در مورد سلامت برسند و در آینده بتوانند با طراحی برنامه های جامعه نگر در پیشبرد اهداف سلامت مؤثر واقع شوند.

دانشجویان رشته سیاستگذاری سلامت نیز که در امور مربوط به تعیین، تحلیل و نقد سیاست های مربوط به سلامت تحصیل می نمایند، بایستی آشنایی نسبی با این حوزه از علم داشته باشند که در تدوین برنامه آموزشی رشته به این مهم توجه شده است و درسی با عنوان جامعه شناسی سلامت برای آنان پیش بینی گشته است که هدف آن آشنا ساختن دانشجویان با چرایی پرداختن به جامعه شناسی و اهمیت و ارتباط آن با سیاستگذاری می باشد.

انتظار می رود فراگیران بعد از گذراندن این دوره بتوانند :

- ۱- مفاهیم اولیه جامعه شناسی را درک نموده و کلیات جامعه شناسی و جامعه شناسی سلامت و قلمرو آنها را توضیح و تبیین نماید.
- ۲- مفاهیم سلامت و بیماری از دیدگاه جامعه شناسی را توضیح داده و آنرا با سلامت از دیدگاه زیست شناختی مقایسه نمایند
- ۳- الگوی اجتماعی بیماریها را تشریح نموده و تاثیر عوامل اجتماعی بر این الگوها را تحلیل نماید.
- ۴- کوچ نشینی، روستا نشینی و شهرنشینی و مسائل اجتماعی آنها و ارتباط این مسائل با سلامتی آنان را تشریح و تحلیل نماید
- ۵- جامعه شناسی بیمارستان، رفتار افراد و ذینفعان مختلف در بیمارستان را تبیین نماید.
- ۶- اصول برقراری ارتباط صحیح بین کارکنان حوزه سلامت با بیماران را تبیین نموده و رفتار شناسی بیماری را توضیح دهد.
- ۷- با ابعاد اجتماعی و جامعه شناختی بیمارهای مختلف آشنا شوند.
- ۸- با مفهوم آسیب های اجتماعی آشنا شده و آسیب های مرتبط با سلامت را ارزیابی و تحلیل نمایند.
- ۹- با مفهوم سلامت در همه سیاست ها و کاربردهای آن در نظام سلامت آشنا شوند.
- ۱۰- بتوانند دیدگاه های جامعه شناختی به سلامت و بیماری را تحلیل و ارزیابی نمایند.

شیوه ارائه آموزش

سخنرانی همراه با ارائه اسلاید با استفاده از ویدئو پروژکتور
بحث گروهی و تبیین و تحلیل مطالب توسط دانشجویان
پرسش و پاسخ

شیوه ارزیابی دانشجو

نحوه ارزیابی در طول ترم و آزمون پایان ترم لازم است با ذکر نوع آزمون و همینطور ذکر بارم نمره به تفکیک هر یک از بخش های ارزیابی اعم از نمره حضور غیاب ، انجام تکلیف، مشارکت در بحثهای کلاسی، انجام کار گروهی و کوئیز ها و ... لازم در این بخش بطور دقیق و شفاف مشخص شود.

ارزیابی طول ترم شامل مشارکت در کلاس، انجام تکالیف محوله و آزمون میان ترم ۱۰ نمره
آزمون پایان ترم ۱۰ نمره

حداقل نمره قبولی برای این درس : بر اساس کوریکولوم (۱۴ از بیست)

تعداد ساعات مجاز غیبت برای این واحد درسی : طبق آئین نامه های آموزشی مصوب (حداکثر ۴ جلسه)

منابع آموزشی

- محسنی منوچهر. جامعه شناسی پزشکی. انتشارات کتابخانه طهوری. آخرین چاپ

- آرمسترائنگ دیوید. جامعه شناسی پزشکی. ترجمه محمد توکل

- کوئن بروس. مبانی جامعه شناسی. ترجمه غلام عباس توسلی و محمد فاضل

- جامعه شناسی سلامت، ثروت و عدالت، ریچارد ویلکینسون و کیت پیکت، ترجمه دکتر پور رضا

منابع آموزشی برای مطالعه بیشتر

- مسعود نیا ابراهیم. جامعه شناسی پزشکی. انتشارات دانشگاه تهران. آخرین چاپ

- کتاب جامع بهداشت عمومی، حاتمی و همکاران (فصول مرتبط)

- Conard P. Leiter V. Health and health care as social problems
- Conard p. The medicalization of society: Johns Hopkins university press

فرصت های یادگیری

معرفی فرصتهای احتمالی و فراهم شده توسط اعضای هیئت علمی گروه / دانشگاه / سایر دانشگاهها در طول ترم برای یادگیری بیشتر شامل لیست کارگاهها، وبینارها، کنفرانس ها ، ژورنال کلاب ها و به فراگیران

شرکت فعال در وبینارها و ژورنال کلاب های مرتبط با موضوعات جامعه شناختی سلامت

اطلاعات تماس

مدرس / مدرسین دوره (تلفن ، ایمیل و):

دکتر رحیم خدایاری زرنق : Khodayarir@tbzmed.ac.ir

دکتر جواد بایائی؛ شماره موبایل، واتساپ و تلگرام: ۰۹۱۴۴۲۳۶۹۰۵

ایمیل: Javad1403@yahoo.com و Javad1403@gmail.com

